ΕΝΟΤΗΤΑ 7
Δίνω περισσότερες πληροφορίες για ανθρώπους, ζώα, πράγματα και καταστάσεις

Το επίθετο

Πλανήτης Γη. Πώς άραγε θα μπορούσε κανείς να τον χαρακτηρίσει;

μικρός

καταπράσινος

φιλικός

όμορφος

πλανήτης

Τι είναι ο παπαγάλος σου, Ορέστη;

κόκκινος

αφρικάνικος

μικρός

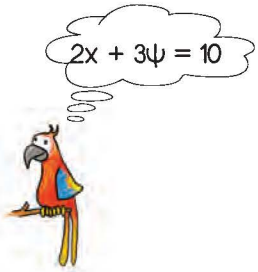

έξυπνος

παπαγάλος

ΕΠΙΘΕΤΑ → Είναι οι λέξεις που συνοδεύουν τα ουσιαστικά και μας λένε κάθε φορά πώς ακριβώς είναι το ουσιαστικό, δηλαδή τι ποιότητα ή ιδιότητα έχει.

Ποιο καπέλο προτιμάς, Θείε Βρασίδα;

Όχι αυτό, το **κόκκινο** θέλω.

Αυτό είναι **χάρτινο**! Τι να το κάνω;

Δώσε μου να δω εκείνο το **ψηλό**.

Θα αγοράσω το πιο **ακριβό**.

καπέλο

Τα επίθετα είναι πολύ χρήσιμα, γιατί μας βοηθούν να ξεχωρίζουμε και να καταλαβαίνουμε καλύτερα κάθε φορά για τι είδους/λογής ουσιαστικό μιλάμε.

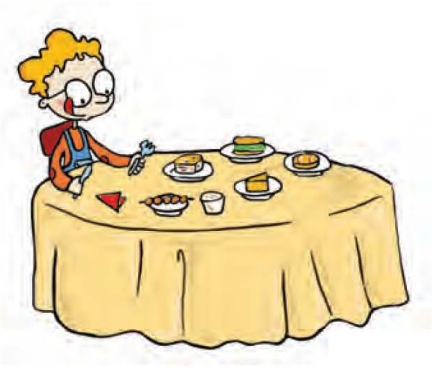

Υπέροχος ο μουσακάς! **Υπέροχη** και η σπανακόπιτα! Αμ! Και το σουβλάκι; Δε σου λέω τίποτα! **Υπέροχο** κι αυτό!
Μμμ! **Ωραίος** ο μπακλαβάς! **Ωραία** και η μηλόπιτα! **Ωραίο** όμως και το ρυζόγαλο!

Τα επίθετα παίρνουν το γένος των ουσιαστικών που προσδιορίζουν. Έτσι έχουν τρία γένη, αρσενικό, θηλυκό και ουδέτερο, που έχουν ξεχωριστές καταλήξεις το καθένα.

Τα επίθετα έχουν τον ίδιο αριθμό και την ίδια πτώση με τα ουσιαστικά που προσδιορίζουν.

Τα επίθετα είναι μια μεγάλη οικογένεια. Για να τα ερευνήσω καλύτερα θα τα χωρίσω σε ομάδες.

Οι ομάδες των επιθέτων

-ος, -η, -ο	όμορφος, όμορφη, όμορφο
-ος, -α, -ο	ωραίος, ωραία, ωραίο
-ος, -ια, -ο	μέτριος, μέτρια, μέτριο
-ύς, -ιά, -ύ	βαθύς, βαθιά, βαθύ
-ής, -ιά, -ί	σταχτής, σταχτιά, σταχτί
-ης, -α, -ικο	γκρινιάρης, γκρινιάρα, γκρινιάρικο
-άς/-ης, -ου, -άδικο/ -ούδικο/-ήδικο	υπναράς, υπναρού, υπναράδικο/-ούδικο καβγατζής, καβγατζού, καβγατζήδικο
-ων, -ουσα, -ον	ενδιαφέρων, ενδιαφέρουσα, ενδιαφέρον
-ων/-ονας, -ον	ευγνώμων, ευγνώμων, ευγνώμον
-υς, -εία, -ύ	ευθύς, ευθεία, ευθύ
-ης, -ης, -ες	ακριβής, ακριβής, ακριβές
πολύς, πολλή, πολύ	

Ώρα να βρω κι εγώ επίθετα γι' αυτές τις ομάδες.

7.1 Κλίση επιθέτων

Α. Επίθετα σε -ος, -η/-α, -ο

Είναι τόσο **όμορφος**.
Με μάγεψαν τα μάτια **του όμορφου** Βρασίδα.
Θα συναντήσω **τον όμορφο** Βρασίδα.

Οι όμορφοι άντρες πάντα με γοητεύουν.
Μου αρέσουν τα μάτια **των όμορφων** αντρών.
Θα φύγω μακριά από **τους όμορφους** άντρες.

	Ενικός αριθμός					
Ον.	ο	όμορφος	η	όμορφη	το	όμορφο
Γεν.	του	όμορφου	της	όμορφης	του	όμορφου
Αιτ.	τον	όμορφο	την	όμορφη	το	όμορφο
Κλ.	–	όμορφε	–	όμορφη	–	όμορφο
	Πληθυντικός αριθμός					
Ον.	οι	όμορφοι	οι	όμορφες	τα	όμορφα
Γεν.	των	όμορφων	των	όμορφων	των	όμορφων
Αιτ.	τους	όμορφους	τις	όμορφες	τα	όμορφα
Κλ.	–	όμορφοι	–	όμορφες	–	όμορφα

Έτσι κλίνονται τα:

ελεύθερος, άρρωστος, άσχημος, πράσινος, υπάκουος, έξυπνος, φρόνιμος, ήσυχος, άνετος, ήμερος, επικίνδυνος, χειμωνιάτικος κ.ά.

Είναι τόσο **ωραία** μέρα! Ό,τι πρέπει για ποδόσφαιρο.
Λίγοι μπορούν να εκτιμήσουν την αξία μιας **ωραίας** μέρας.
Δύσκολα θα ξαναβρούμε τέτοια **ωραία** μέρα μες στον χειμώνα.

Οι ωραίες μέρες του χειμώνα είναι μετρημένες.
Μετά, χαλάει ο καιρός και μένουμε με την ανάμνηση
των ωραίων στιγμών της λιακάδας
και περιμένουμε ξανά **τις ωραίες** μέρες.

	Ενικός αριθμός					
Ον.	ο	ωραίος	η	ωραία	το	ωραίο
Γεν.	του	ωραίου	της	ωραίας	του	ωραίου
Αιτ.	τον	ωραίο	την	ωραία	το	ωραίο
Κλ.	–	ωραίε	–	ωραία	–	ωραίο
	Πληθυντικός αριθμός					
Ον.	οι	ωραίοι	οι	ωραίες	τα	ωραία
Γεν.	των	ωραίων	των	ωραίων	των	ωραίων
Αιτ.	τους	ωραίους	τις	ωραίες	τα	ωραία
Κλ.	–	ωραίοι	–	ωραίες	–	ωραία

Έτσι κλίνονται τα:

άγριος, άδειος, γαλάζιος, γελοίος, όρθιος, σιδερένιος, όμοιος, αιώνιος, ασημένιος, βουνίσιος, επιτήδειος κ.ά.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 22 Γράφω μια ιστοριούλα με τη φράση «παράξενος κύριος» χρησιμοποιώντας πολλούς διαφορετικούς τύπους αυτής της φράσης.

Β. Επίθετα σε -ος, -ια, -ο

Ο μέτριος καφές είναι το αγαπημένο ρόφημα των Ελλήνων.
Το ψήσιμο **του μέτριου** καφέ είναι τέχνη.
Χωρίς **μέτριο** ελληνικό δεν κυλά η μέρα, λένε πολλοί.

Οι μέτριοι καφέδες είναι η σπεσιαλιτέ του κυρ Γιώργη.
Τον ονομάζουν «μάστορα» **των μέτριων** καφέδων.
Κυρ Γιώργη! Άσε για λίγο **τους μέτριους** και πιάσε δύο λουκούμια!

	Ενικός αριθμός					
Ον.	ο	μέτριος	η	μέτρια	το	μέτριο
Γεν.	του	μέτριου	της	μέτριας	του	μέτριου
Αιτ.	τον	μέτριο	τη	μέτρια	το	μέτριο
Κλ.	–	μέτριε	–	μέτρια	–	μέτριο
	Πληθυντικός αριθμός					
Ον.	οι	μέτριοι	οι	μέτριες	τα	μέτρια
Γεν.	των	μέτριων	των	μέτριων	των	μέτριων
Αιτ.	τους	μέτριους	τις	μέτριες	τα	μέτρια
Κλ.	–	μέτριοι	–	μέτριες	–	μέτρια

Έτσι κλίνονται τα:

φρέσκος, ελαφρός, γνωστικός, ευγενικός, θηλυκός, ξανθός, κακός, μαλακός, νηστικός, γλυκός κ.ά.

Γ. Επίθετα σε -ύς, -ιά, -ύ

Ο βαθύς ποταμός κυλάει ήσυχα μέχρι τις ακτές της θάλασσας.
Τα νερά **του βαθιού** ποταμού μεταφέρουν χώματα και ρίζες δέντρων.
Οι ταξιδιώτες βλέπουν **τον βαθύ** ποταμό από ψηλά και απολαμβάνουν το θέαμα.

Οι βαθιοί ποταμοί όμως μπορούν να φέρουν καταστροφή τον χειμώνα.
Η δύναμη των νερών **των βαθιών** ποταμών είναι τεράστια.
Η Ελλάδα δεν έχει πολλούς **βαθιούς** ποταμούς.

	Ενικός αριθμός		
Ον.	ο βαθύς	η βαθιά	το βαθύ
Γεν.	του βαθιού / του βαθύ	της βαθιάς	του βαθιού / του βαθύ
Αιτ.	τον βαθύ	τη βαθιά	το βαθύ
Κλ.	– βαθύ	– βαθιά	– βαθύ
	Πληθυντικός αριθμός		
Ον.	οι βαθιοί	οι βαθιές	τα βαθιά
Γεν.	των βαθιών	των βαθιών	των βαθιών
Αιτ.	τους βαθιούς	τις βαθιές	τα βαθιά
Κλ.	– βαθιοί	– βαθιές	– βαθιά

Έτσι κλίνονται τα:

ελαφρύς, βαρύς, μακρύς, παχύς, πλατύς, φαρδύς, τραχύς κ.ά.

Ορισμένα από αυτά τα επίθετα σχηματίζονται όπως τα επίθετα σε -ύς, -εία, -ύ (βλ. ενότητα 7.1 Η) σε επίσημο ύφος.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 23 Ξαναγράφω τις παρακάτω προτάσεις στο τετράδιό μου χρησιμοποιώντας κατάλληλα επίθετα από το παραλληλόγραμμο, όπως στο παράδειγμα.

βαρύς, ελαφρύς, μακρύς, παχύς, ~~πλατύς~~, φαρδύς

Συνάντησαν έναν ποταμό. → Συνάντησαν έναν πλατύ ποταμό.
1. Έφαγαν ένα γεύμα.
2. Θα ζωγραφίσω μια αγελάδα.
3. Κουβάλησε τις σακούλες.
4. Αγόρασε ένα πουκάμισο.
5. Θα κάνω ένα ταξίδι.

Δ. Επίθετα σε -ής, -ιά, -ί

Ένας σταχτής σκύλος μπήκε στην αυλή μας.
Το πόδι **του σταχτή** σκύλου είναι πληγωμένο.
Κάποιος έχασε **τον σταχτή** σκύλο του.

Οι σταχτιοί σκύλοι δεν είναι σπάνιοι.
Το χρώμα **των σταχτιών** σκύλων τούς ξεχωρίζει.
Οι φίλοι μου θέλουν κι αυτοί να έχουν **σταχτιούς** σκύλους.

	Ενικός αριθμός		
Ον.	ο σταχτής	η σταχτιά	το σταχτί
Γεν.	του σταχτή / του σταχτιού	της σταχτιάς	του σταχτιού
Αιτ.	τον σταχτή	τη σταχτιά	το σταχτί
Κλ.	– σταχτή	– σταχτιά	– σταχτί
	Πληθυντικός αριθμός		
Ον.	οι σταχτιοί	οι σταχτιές	τα σταχτιά
Γεν.	των σταχτιών	των σταχτιών	των σταχτιών
Αιτ.	τους σταχτιούς	τις σταχτιές	τα σταχτιά
Κλ.	– σταχτιοί	– σταχτιές	– σταχτιά

Έτσι κλίνονται τα: βυσσινής, θαλασσής, καφετής, κεραμιδής, τριανταφυλλής, χρυσαφής κ.ά.

Μερικά επίθετα σε **-ης** σχηματίζουν και άκλιτο τύπο σε -ί:
π.χ. η πορτοκαλί φούστα, ο βυσσινί τοίχος

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 24

Αντιγράφω τις παρακάτω προτάσεις στο τετράδιό μου συμπληρώνοντας τις σωστές καταλήξεις των επιθέτων.

Η Ελένη φοράει πάντα μια θαλασσ..**ιά**.. κορδέλα στα μαλλιά.

Αγόρασα ένα σταχτ.... αυτοκίνητο.
Μερικά σκυλιά είναι καφετ....
Μου χάρισε μια πορτοκαλι... γραβάτα.
Θα πάρω ένα τριανταφυλλ.... φόρεμα.

Ε. Επίθετα σε -ης, -α, -ικο

Ο ξάδερφός μου, που είναι πέντε χρονών, είναι **γκρινιάρης**.
Η συνήθεια **του γκρινιάρη** είναι να γκρινιάζει συνέχεια.
Κανένα παιδί δε θέλει να παίζει με τον ξάδερφό μου **τον γκρινιάρη**.

Οι γκρινιάρηδες κάνουν και τη δική τους ζωή δύσκολη.
Η συνήθεια **των γκρινιάρηδων** να γκρινιάζουν με το παραμικρό είναι ενοχλητική.
Γι' αυτό κι εγώ αποφεύγω **τους γκρινιάρηδες.**

	Ενικός αριθμός					
Ον.	ο	γκρινιάρης	η	γκρινιάρα	το	γκρινιάρικο
Γεν.	του	γκρινιάρη	της	γκρινιάρας	του	γκρινιάρικου
Αιτ.	τον	γκρινιάρη	την	γκρινιάρα	το	γκρινιάρικο
Κλ.	–	γκρινιάρη	–	γκρινιάρα	–	γκρινιάρικο
	Πληθυντικός αριθμός					
Ον.	οι	γκρινιάρηδες	οι	γκρινιάρες	τα	γκρινιάρικα
Γεν.	των	γκρινιάρηδων	–		των	γκρινιάρικων
Αιτ.	τους	γκρινιάρηδες	τις	γκρινιάρες	τα	γκρινιάρικα
Κλ.	–	γκρινιάρηδες	–	γκρινιάρες	–	γκρινιάρικα

Έτσι κλίνονται τα: τεμπέλης, τσιγκούνης, ζηλιάρης, κλαψιάρης, πεισματάρης, φοβητσιάρης, κοντούλης, μικρούλης, φτωχούλης, κουτσομπόλης κ.ά.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 25 Παίρνω κομματάκια από το παραλληλόγραμμο και το τετράγωνο και σχηματίζω όσες λέξεις μπορώ.

κοντο-	-λαίμης
μακρυ-	-μάλλης
μακρο-	-μάτης
ψηλο-	-μύτης
κουτσο-	-πόδης
ανοιχτο-	-φρύδης
ξανθο-	-χέρης
σγουρο-	

ΣΤ. Επίθετα σε -άς/ής, -ού, -άδικο/-ούδικο/-ήδικο

Ο αδελφός μου είναι **υπναράς**.
Ο ύπνος είναι η απόλαυση **του υπναρά**.
Είναι δύσκολο να ξυπνήσεις **τον υπναρά**.

Οι υπναράδες κοιμούνται συνέχεια.
Τα όνειρα **των υπναράδων** είναι γλυκά.
Τους βαρέθηκα **τους υπναράδες**!

	Ενικός αριθμός					
Ον.	ο	υπναράς	η	υπναρού	το	υπναράδικο
Γεν.	του	υπναρά	της	υπναρούς	του	υπναράδικου
Αιτ.	τον	υπναρά	την	υπναρού	το	υπναράδικο
Κλ.	–	υπναρά	–	υπναρού	–	υπναράδικο
	Πληθυντικός αριθμός					
Ον.	οι	υπναράδες	οι	υπναρούδες	τα	υπναράδικα
Γεν.	των	υπναράδων	των	υπναρούδων	των	υπναράδικων
Αιτ.	τους	υπναράδες	τις	υπναρούδες	τα	υπναράδικα
Κλ.	–	υπναράδες	–	υπναρούδες	–	υπναράδικα

Έτσι κλίνονται τα:
σε **-άς**: παραμυθάς, φαγάς, πολυλογάς, κοιλαράς, φωνακλάς, λογάς κ.ά.
σε **-ής**: μερακλής, μπελαλής, καβγατζής κ.ά.

Ζ. Επίθετα σε -ων, -ούσα, -ον και σε -ων/-ονας, -ον

Βρήκα και ορισμένα πολύ ενδιαφέροντα επίθετα!
Προέρχονται από μετοχές της αρχαίας ελληνικής.

	Ενικός αριθμός					
Ον.	ο	ενδιαφέρων	η	ενδιαφέρουσα	το	ενδιαφέρον
Γεν.	του	ενδιαφέροντος	της	ενδιαφέρουσας	του	ενδιαφέροντος
Αιτ.	τον	ενδιαφέροντα	την	ενδιαφέρουσα	το	ενδιαφέρον
Κλ.		–		–		–
	Πληθυντικός αριθμός					
Ον.	οι	ενδιαφέροντες	οι	ενδιαφέρουσες	τα	ενδιαφέροντα
Γεν.	των	ενδιαφερόντων	των	ενδιαφερουσών	των	ενδιαφερόντων
Αιτ.	τους	ενδιαφέροντες	τις	ενδιαφέρουσες	τα	ενδιαφέροντα
Κλ.		–		–		–

Έτσι κλίνονται: πρωτεύων, δευτερεύων, μέλλων, εποπτεύων, υπάρχων, φλέγων, επείγων κ.ά.

	Ενικός αριθμός					
Ον.	ο	ευγνώμων/-ονας	η	ευγνώμων	το	ευγνώμον
Γεν.	του	ευγνώμονος/-ονα	της	ευγνώμονος	του	ευγνώμονος
Αιτ.	τον	ευγνώμονα	την	ευγνώμονα	το	ευγνώμον
Κλ.		–		–		–
	Πληθυντικός αριθμός					
Ον.	οι	ευγνώμονες	οι	ευγνώμονες	τα	ευγνώμονα
Γεν.	των	ευγνωμόνων	των	ευγνωμόνων	των	ευγνωμόνων
Αιτ.	τους	ευγνώμονες	τις	ευγνώμονες	τα	ευγνώμονα
Κλ.		–		–	–	

Έτσι κλίνονται: δεισιδαίμων, αγνώμων, αλλόφρων

Η. Επίθετα σε -ύς, -εία, -ύ και σε -ης, -ες

Βρήκα κι άλλα επίθετα! Κι αυτά σχηματίζονται όπως στα αρχαία ελληνικά.

	Ενικός αριθμός					
Ον.	ο	ευθύς	η	ευθεία	το	ευθύ
Γεν.	του	ευθέος	της	ευθείας	του	ευθέος
Αιτ.	τον	ευθύ	την	ευθεία	το	ευθύ
Κλ.	–	ευθύ	–	ευθεία	–	ευθύ
	Πληθυντικός αριθμός					
Ον.	οι	ευθείς	οι	ευθείες	τα	ευθέα
Γεν.	των	ευθέων	των	ευθειών	των	ευθέων
Αιτ.	τους	ευθείς	τις	ευθείες	τα	ευθέα
Κλ.	–	ευθείς	–	ευθείες	–	ευθέα

Έτσι κλίνονται τα: βραχύς, αμβλύς, ευρύς, οξύς, ταχύς, δριμύς, θρασύς κ.ά.

Συνήθως, όμως, τα χρησιμοποιούμε σε ορισμένες εκφράσεις όπως:

αμβλεία γωνία
η ταχεία (αμαξοστοιχία)
βραχέα κύματα
ευθεία γραμμή
οξεία πνευμονία
ευρείας κατανάλωσης κ.ά.

	Ενικός αριθμός	
Ον.	ο/η ακριβής	το ακριβές
Γεν.	του/της ακριβούς	του ακριβούς
Αιτ.	τον/την ακριβή	το ακριβές
Κλ.	–	–
	Πληθυντικός αριθμός	
Ον.	οι ακριβείς	τα ακριβή
Γεν.	των ακριβών	των ακριβών
Αιτ.	τους/τις ακριβείς	τα ακριβή
Κλ.	–	–

Μερικοί ομιλητές σχηματίζουν τη γενική ενικού του αρσενικού σε **-η** (π.χ. του ακριβή) στον καθημερινό λόγο.

Έτσι κλίνονται τα:

ευγενής, ασθενής, δημοφιλής, συνεχής, επιεικής, επιμελής, διεθνής, ελώδης κ.ά.

Θ. Το επίθετο πολύς

	Ενικός αριθμός		
Ον.	ο πολύς	η πολλή	το πολύ
Γεν.	του πολύ / του πολλού	της πολλής	του πολύ / του πολλού
Αιτ.	τον πολύ	την πολλή	το πολύ
Κλ.	–	–	–
	Πληθυντικός αριθμός		
Ον.	οι πολλοί	οι πολλές	τα πολλά
Γεν.	των πολλών	των πολλών	των πολλών
Αιτ.	τους πολλούς	τις πολλές	τα πολλά
Κλ.	–	–	–

Έχω βρει κι ένα τέχνασμα για να θυμάμαι με πόσα **λ** γράφω τους τύπους αυτού του επιθέτου! Το γράφω με ένα **λ** όταν αμέσως μετά ακολουθεί **υ**: πο<u>λύ</u>ς - πο<u>λύ</u>
Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις το γράφω με δύο **λ**: πο<u>λλ</u>ού - πο<u>λλ</u>ές - πο<u>λλ</u>ά - πο<u>λλ</u>ών κτλ.

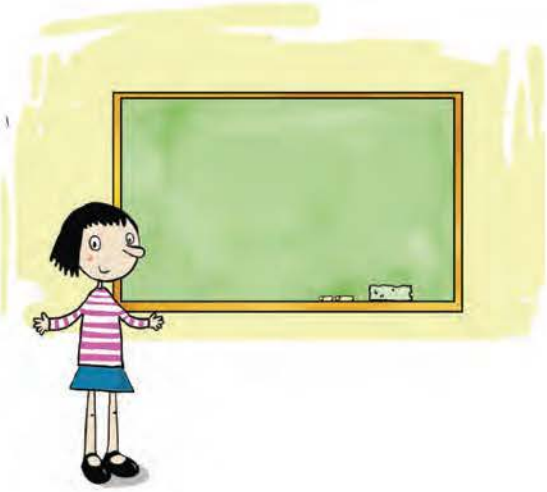

7.2 Άκλιτα επίθετα

Υπάρχουν μερικά επίθετα, κυρίως δάνεια από άλλες γλώσσες, τα οποία είναι άκλιτα. Τα επίθετα αυτά έχουν μόνο έναν τύπο για όλα τα γένη και όλες τις πτώσεις ενικού και πληθυντικού:

γκρι, καφέ, μπλε, λουξ, ριγέ, ροζ, μοβ, μπεζ

Τι θα θυμάμαι για... τα επίθετα

1. Τα επίθετα μας δίνουν πληροφορίες για την ποιότητα ή την ιδιότητα των ουσιαστικών.
2. Τα επίθετα είναι πολύ χρήσιμα, γιατί μας βοηθούν να περιγράψουμε με λεπτομέρεια το ουσιαστικό και να καταλάβουμε καλύτερα για **ποιο ακριβώς** πράγμα μιλάμε.
   Π.χ. Όχι αυτή! Τη **μεγάλη** πετσέτα δώσε μου.
2. Τα επίθετα παίρνουν κάθε φορά το γένος, τον αριθμό και την πτώση των ουσιαστικών που συνοδεύουν, γιατί πρέπει πάντα να συμφωνούν μαζί τους:
   ένας ευγενικ**ός** κύρι**ος**
   τον ευγενικ**ό** κύρ**ιο**
   δυο ευγενικ**οί** κύρ**ιοι**
   η ευγενικ**ή** κυρί**α**
4. Ο τόνος των επιθέτων σχεδόν πάντα παραμένει στην ίδια συλλαβή σε όλες τις πτώσεις, αντίθετα με ό,τι συμβαίνει στα ουσιαστικά (εξαιρούνται τα επίθετα που κλίνονται σύμφωνα με τύπους της αρχαίας ελληνικής, βλ. ενότητες 7.1 Ζ και 7.1 Η).

Τι να θυμάμαι όταν γράφω

Γράφω σε:

- **-αίος:** *ακμαίος, γενναίος* κ.ά. Εξαίρεση: *νέος*
- **-λέος:** *ρωμαλέος* κ.ά. Εξαίρεση: *κεφαλαίος*
- **-τέος:** *διαιρετέος* κ.ά.
- **-είος:** *αστείος, λείος* κ.ά. Εξαίρεση: *κρύος, γελοίος*
- **-ηρός:** *ανθηρός, ζωηρός* κ.ά. Εξαίρεση: *ισχυρός, αλμυρός, γλαφυρός, οχυρός*
- **-ικός:** *ευγενικός, γνωστικός* κ.ά. Εξαίρεση: *θηλυκός, δανεικός*
- **-ιμος:** *χρήσιμος, νόμιμος* κ.ά. Εξαίρεση: *διάσημος, άσχημος, έτοιμος, έρημος, πρόθυμος, περίφημος* κ.ά.
- **-ινός:** *αντικρινός, βραδινός* κ.ά. Εξαίρεση: *ελεεινός, σκοτεινός, ταπεινός, υγιεινός, φωτεινός*
- **-ινος:** *μάλλινος, ξύλινος* κ.ά.
- **-ιος:** *άγιος, ουράνιος* κ.ά.
  Εξαίρεση: όσα παράγονται από κύρια ονόματα προσώπων: *πυθαγόρειος, αχίλλειος, επικούρειος* κ.ά.
  Επίσης εξαιρούνται: *γυναικείος, αντρίκειος, άδειος, βόρειος, επίγειος, όμοιος, τέλειος* κ.ά.
- **-ίσιος:** *βουνίσιος, παλικαρίσιος* κ.ά. Εξαίρεση: *γνήσιος, ημερήσιος, Ιθακήσιος* (εθνικά)
- **-ωπός:** *αγριωπός, πρασινωπός* κ.ά.
- **-ωτός:** *θολωτός, φουντωτός* κ.ά.

7.3 Παραθετικά επιθέτων

Α. Βαθμοί σύγκρισης των επιθέτων

– Η Αγγελίνα είναι **ωραία.**
– Εγώ όμως είμαι **ωραιότερη**.
– Μπα! **Η πιο ωραία** από όλες είμαι εγώ.
– Μη μαλώνετε! Όλες είστε **πολύ ωραία** κορίτσια.

Θετικός	Συγκριτικός	Σχετικός Υπερθετικός	Απόλυτος Υπερθετικός
ωραία	ωραιότερη	η ωραιότερη	ωραιότατη
	πιο ωραία	η πιο ωραία	πολύ ωραία

Συχνά, χρησιμοποιούμε τα επίθετα για **να συγκρίνουμε** ουσιαστικά.
Στα επίθετα έχουμε τρεις βαθμούς:

θετικός → **συγκριτικός** → **υπερθετικός**

σχετικός υπερθετικός / **απόλυτος υπερθετικός**

Ο συγκριτικός και ο υπερθετικός λέγονται **παραθετικά** των επιθέτων.

Επίθετα **θετικού βαθμού** λέγονται τα επίθετα που φανερώνουν ότι ένα ουσιαστικό έχει ένα γνώρισμα.

Β. Συγκριτικός βαθμός

γρήγορος	ψηλή	ακριβό
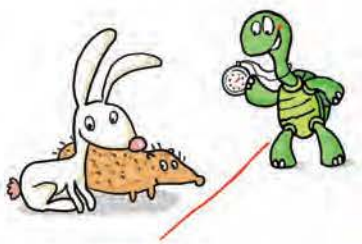		
Ο λαγός είναι **γρηγορότερος** από τον σκαντζόχοιρο. Ο λαγός είναι **πιο γρήγορος** από τον σκαντζόχοιρο.	Η Ελένη είναι **ψηλότερη** από τη Σοφία. Η Ελένη είναι **πιο ψηλή** από τη Σοφία.	Το σπορ αυτοκίνητο είναι **ακριβότερο** από το τζιπ. Το σπορ αυτοκίνητο είναι **πιο ακριβό** από το τζιπ.

Επίθετα **συγκριτικού βαθμού** λέγονται τα επίθετα που φανερώνουν ότι ένα ουσιαστικό έχει ένα γνώρισμα σε μεγαλύτερο βαθμό από ένα άλλο.
Ο συγκριτικός βαθμός σχηματίζεται με δύο τρόπους:

θετικός βαθμός ουδετέρου + -τερος (*ομορφότερος, μακρύτερος, ευγενέστερος*)
πιο + θετικός βαθμός (*πιο όμορφος, πιο μακρύς, πιο ευγενής*)

Γ. Υπερθετικός βαθμός

Σχετικός υπερθετικός βαθμός

γρήγορος	ψηλή	ακριβό
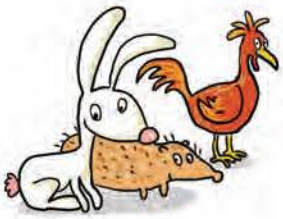	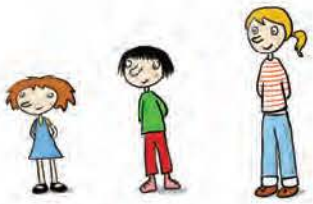	
Ο λαγός είναι ο **γρηγορότερος** από όλους. Ο λαγός είναι **ο πιο γρήγορος** από όλους.	Η Ελένη είναι **η ψηλότερη** από όλα τα κορίτσια. Η Ελένη είναι **η πιο ψηλή** από όλα τα κορίτσια.	Το σπορ αυτοκίνητο είναι **το ακριβότερο** από όλα τα αυτοκίνητα. Το σπορ αυτοκίνητο είναι **το πιο ακριβό** από όλα τα αυτοκίνητα.

Κοίτα, τώρα, πώς σχηματίζουμε τον σχετικό υπερθετικό:

Συγκριτικός		Σχετικός υπερθετικός
ομορφότερος	→	ο ομορφότερος
πιο όμορφος	→	ο πιο όμορφος
μακρύτερος	→	ο μακρύτερος
πιο μακρύς	→	ο πιο μακρύς
ευγενέστερος	→	ο ευγενέστερος
πιο ευγενής	→	ο πιο ευγενής

Ο **σχετικός υπερθετικός βαθμός** ενός επιθέτου δηλώνει ότι το ουσιαστικό που συνοδεύει έχει ένα γνώρισμα σε μεγαλύτερο βαθμό **από όλα τα άλλα** όμοιά του.
Ο σχετικός υπερθετικός σχηματίζεται ως εξής:

άρθρο + συγκριτικός βαθμός (*ο ομορφότερος, ο μακρύτερος, ο ευγενέστερος*)
(*ο πιο όμορφος, ο πιο μακρύς, ο πιο ευγενής*)

Απόλυτος υπερθετικός βαθμός

		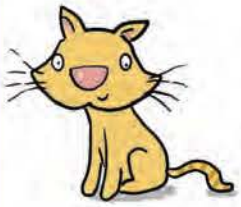
Ο ταχυδακτυλουργός είναι **ταχύτατος** στις κινήσεις του.	Πήρα μια **κομψότατη** γραβάτα.	Αγόρασε ένα **ωραιότατο** γατάκι.

Να όμως και μια άλλη περίπτωση. Γνώμη... χωρίς σύγκριση!

Ο **απόλυτος υπερθετικός βαθμός** δηλώνει ότι το ουσιαστικό έχει ένα γνώρισμα σε πολύ μεγάλο βαθμό, **χωρίς να γίνεται σύγκριση με άλλα**.
Ο απόλυτος υπερθετικός σχηματίζεται με δύο τρόπους:

θετικός βαθμός ουδετέρου + -τατος (*ομορφότατος, μακρύτατος, ευγενέστατος*)
πολύ + θετικός βαθμός (*πολύ όμορφος, πολύ μακρύς, πολύ ευγενής*)

Γ. Εξαιρέσεις στα παραθετικά

Κάθε κανόνας, όμως, έχει και τις εξαιρέσεις του!
Πρόσεξε τι γίνεται με ορισμένα επίθετα.

Μερικά παραθετικά δεν έχουν θετικό βαθμό!
κατώτερος **κατώτατος**
ανώτερος **ανώτατος**

Μερικά άλλα δεν έχουν ούτε θετικό ούτε υπερθετικό:
προτιμότερος, προγενέστερος, μεταγενέστερος

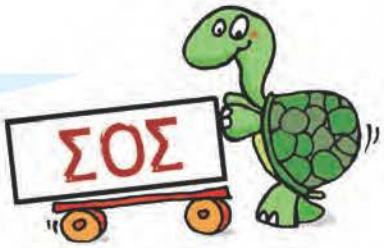

χάρτινο καπέλο κι άλλο **χάρτινο** καπέλο τρία **χάρτινα** καπέλα	**εξωγήινο** πλάσμα κι άλλο **εξωγήινο** πλάσμα πολλά **εξωγήινα** πλάσματα	**σημερινή** εφημερίδα κι άλλη **σημερινή** εφημερίδα τρεις **σημερινές** εφημερίδες

Ορισμένα επίθετα δε σχηματίζουν καθόλου παραθετικά!

Ανώμαλα παραθετικά

καλός	καλύτερος	άριστος
κακός	χειρότερος	–
πολύς	περισσότερος (πιότερος)	–
λίγος	λιγότερος	ελάχιστος
μεγάλος	μεγαλύτερος	μέγιστος
μικρός	μικρότερος	ελάχιστος

Μερικά παραθετικά επιθέτων είναι **ελλειπτικά**, δηλαδή δεν έχουν θετικό βαθμό ή δεν έχουν και έναν ακόμη από τους δύο άλλους βαθμούς.

Υπάρχουν και μερικά επίθετα (που φανερώνουν ύλη, καταγωγή, τόπο/χρόνο ή κατάσταση που δεν αλλάζει) τα οποία **δε σχηματίζουν παραθετικά** καθόλου.

Τέλος, υπάρχει και μια ομάδα επιθέτων που σχηματίζουν τα μονολεκτικά παραθετικά τους από διαφορετικό θέμα ή με τρόπο διαφορετικό από τα άλλα. Τα παραθετικά αυτά λέγονται **ανώμαλα**.

Τι θα θυμάμαι για... τα παραθετικά των επιθέτων

Τα επίθετα έχουν βαθμούς:

1. **θετικός βαθμός**
   ωραίος, -α, -ο
2. **συγκριτικός βαθμός**
   πιο + θετικός: πιο ωραίος, -α, -ο
   ουδέτερο θετικού βαθμού + -τερος, -η, -ο:
   ωραιότερος, -η, -ο
3. **υπερθετικός βαθμός**
   α) **σχετικός υπερθετικός**
   άρθρο + συγκριτικός:
   ο ωραιότερος, η ωραιότερη, το ωραιότερο
   ο πιο ωραίος, η πιο ωραία, το πιο ωραίο
   β) **απόλυτος υπερθετικός**
   ουδέτερο θετικού βαθμού + -τατος: ωραιότατος, -η, -ο
   πολύ + θετικός βαθμός: πολύ ωραίος, -α, -ο

Τι να θυμάμαι όταν γράφω

Γράφω με:

- **-ο:** -ότερος, -ότατος (*ωραίος, ωραιότερος, ωραιότατος*)
- **-ω:** -ώτερος, -ώτατος: όσα παραθετικά προέρχονται από τοπικά επιρρήματα σε -ω (*ανώτερος, ανώτατος*)
- **-υ:** -ύτερος, -ύτατος (*ταχύτερος, ταχύτατος*)